

KÖNYVSZEMLE

Lovassy László Gimnázium Évkönyv 2014–2015. /Írta és szerk. Asztalos István – Veszprém, Lovassy László Gimnázium 2015. – 125 p. Az ország egyik legkiemelkedőbb teljesítményt produkáló középfokú oktatási intézménye 2015-ben jelentette meg a 2014–2015-ös tanévről szóló tudósítását. Az Évkönyv Schultz Zoltán igazgató előszavával köszönti az olvasót. Bevezető gondolataiból idézve „... *igyekeznek az évkönyv megmutatni azt, miért fontos a tanárok, a diákok és a vendiákok számára az iskola, miért szeretnek itt dolgozni, tanulni, milyen eredményeket értek el együtt, melyek a közös feladataik, s milyen problémáik vannak ...*”

A hat fejezetre tagolt kiadványból: – Krónika; a Motívumok; a Diákirodalom; a Diáktudomány; a Nevelési értekezlet; és a Tények nyelvén ismerhetjük meg a tanulmányi munkát és a versenyeredményeket figyelembe vevő, a középiskolai toplisták folyamatosan élen járó Lovassy Gimnázium munkáját, tevékenységrendszerét. A **Krónika** nem csupán a tanév eseményeinek, szokványos, kronológiai alapon is elemezhető történéseinek sorát mutatja be. A kitűnő évkönyvszerkesztő, Asztalos István, a magyar nyelv és irodalom tanára közlésében ismerkedhet meg az olvasó a 2014–2015-ös tanév történéseivel, továbbá a tanügy területén bevezetett változásokkal. A 2014–2015-ös tanévben vezették be a szülőket gyermekeik előmeneteléről elektronikus úton tájékoztató E-naplót. A tanórán kívüli kurzusok között – a tanulók körében különösen közkedvelt kurzusok választékából – a vállalkozások szervezésével kapcsolatos „start up”-programot és az iskola által szerzett „Gyakorlati Pénzügyi Ismeretek” szakkörét szervezték meg.

Az iskola spontán módon nevel a közéleti szerepvállalásra. 2014 szeptemberében szervezték meg az iskolában a diákparlamentet. A diáknapok programsorozatában helyt kapott a pályaválasztás, a felsőoktatási intézmények bemutatkozása is.

A „*Nyitva van az aranykapu...*” címen meghirdetett rendezvény 2014 novemberében várta az iskola a továbbtanulni szándékozó gyermekeket és szüleiket. A német kulturális identitás és a sváb hagyományok ápolása, őrzésük eszméje fontos szerepet tölt be az iskola, a magas szintű nyelvi képzést reprezentáló német nemzetiségi tagozat küldetésrendszerében. A bálók sorában fontos szerep jutott a november hónapban megrendezett sváb bálnak, a január végén szervezett hagyományos szalagavató bálnak, továbbá a február közepén megrendezett – az egykori tanítványokat is szívesen fogadó – Lovassy-bálnak. A gimnáziumban tradicionálisan kiemelt szerepe van az iskolai színjátszásnak, az egyes osztályok színjátszó csoportjai – legfőképpen egy-egy ünnepi alkalomhoz kötött – bemutatkozásának. Október 23-án a 10. B. osztály tanulóinak közreműködésével a Euripidesz: „*Iphigénia*” című tragédiáját mutatták be (rendező: Asztalos István és munkatársa Schindler László). A téli szünet előtti időszak zárásaként Michael Ende: „*Momo*” című regényének színpadi változatát mutatták be. (Király Viktor rendezése; a rendező munkatársa Csizmazia Imre).

Nemzeti ünnepünkön, március 15-én a 10. C. osztály színjátszó csoportja Németh László Görgey Arthurról szóló drámáját mutatta be (a bemutató szervezői Zöldvári Ildikó és Korbacsics Ildikó). Külön említést érdemel, hogy a Lovassy Gimnázium kamarazenekarát az Emberi Erőforrások Minisztériuma 2015-től támogatásra alkalmasnak minősítette. A hagyományos Bruszniai-koncerteken szereplő Lovassy Vegyes kar mellett az újonnan alakult zenekar fellépett a karácsonyi koncerten és a ballagáson is. Az iskola spontán módon és tudatosan készíti fel tanulóit a természettudományok – legfőképpen a fizika – világának mélyrehatóbb megismerésére. A Lovassy Gimnázium 2015-ben kiemelt iskolaként csatlakozott, és tudományos rendezvényekkel járult hozzá a „Fény Nemzetközi Éve” programsorozathoz. Az iskola érdeklődő, elsősorban fizika fakultációs tanulói számára tanulmányi ki-rándulást szervezett a Paksi Atomerőműbe is. A matematika és a természettudományok magas szintű oktatása és az országos tanulmányi versenyek eredményeit figyelembe véve a Lovassy Gimnázium évek óta magas szinten az élvonalban áll (2015-ben a 9. helyen). 2015 tavaszán az iskola két pedagógusa, Békefi Zsuzsa a matematika és a fizika, dr. Szalayné Tóth Tünde a biológia és a kémia tanára kiemelkedően sikeres szaktanári munkájuk elismeréséül megkapták a Rátz Tanár Úr Életműdíjat a matematika, ill. a biológia kategóriában.

Az iskola nagy jelentőséget tulajdonít az elsős tanulók beilleszkedésének, a felzárkóztatásnak; a kompetencia-vizsgálatok eredményességének. A tanulók szociális érzékenységre való nevelése terén is példaértékű; az iskola tanulói részt vettek a szegény gyermekek ajándékozására szervezett karácsonyi cipős doboz akcióban.

A **Motívumok** címet viselő fejezetben az évkönyv írója folytatja a 2011-ben megjelent jubileumi évkönyv „*riportsorozatát*.” Asztalos István beszélgetőpartnerei ezúttal egykor volt lovassys diákok, korban és szellemiségben egymástól eltérő habitusú embertípusok. A négy öregdiák közül az Öregdiákok baráti körének elnöke, dr. Varga Miklós az 1950-es évek elején érettségizett korosztályt, a „*középgenerációt*”, az 1970-es években érettségizett két egykori matematika tagozatos diák, dr. Friedler Ferenc matematikus, Széchenyi-díjas, nemzetközi hírű informatika professzor és Varga Vince, a gimnázium matematika–fizika szakos tanára, a 21. század lovassysát pedig a 2015-ben érettségizett Horváth András, az iskola polihisztora, leendő matematika tanár képviseli. A négy öregdiák életfelfogásában közös motívum a küldetéstudat, a választott pálya, a hivatás iránti elkötelezettség, továbbá kötődésük a szülőföldhöz, Veszprémhez, és az iskolához. Dr. Varga Miklós kor- és kórképet rajzol az 1950-es évekről, a továbbtanulás nehézségeiről, „... *petróleumlámpánál, gyertyánál, mécsesnél tanultam az érettségire, egyetemistaként albérletet nem tudtam fizetni... kerestem elhagyott vasútállomásokat, bakterházakat, azokba beköltöztem, vittem fekhelyet, a könyveimet, gyertyát, petróleumlámpát és kijártam az egyetemet, majd ledoktoráltam ...*” meséli. (Bankigazgatóként ment nyugdíjba.) Friedler Ferenc és Varga Vince az 1970-es években teljesítményképes tudással, sikerrel juthatott be egyetemre. Ez a generáció nagy jelentőséget tulajdonított a tanulmányi versenyeknek, a kísérletezésnek, Friedler Ferenc szavait idézve a „*felfe-*

dezésnek”, az otthoni elmélyült tanulásnak. Horváth András 2015-ben a „*legeredményesebb Lovassys*” kitűnő tanuló, matematika tagozatos, az OKTV-n magyar nyelvből országosan negyedik helyezett, kitűnő zenész és néptáncos, továbbá ragyogó verseket ír, és nyomdakészen beszél. Példaképének Varga Vince tanár urat tekinti. Horváth András vallomásából idézve a következőképpen jellemzi mesterét „...*karateres Egyéniség. És amellet, hogy van egy biztos szakmai tudása, szeret a gyerekekkel foglalkozni, ad valami olyan nehezen meghatározható pluszt, amitől az órája több lesz, mint az átlag. Talán ez az, amihez itt egy kicsit mindenki hozzátesz; hogy itt nemcsak játék, zene, tanulás van, hanem ... itt örömjáték, örömuzene, örömtanulás.*” – A recenzió keretei nem teszik lehetővé, annak kifejtését, hogy a matematika és a természettudományok kapcsolatáról hogyan vélekedik az egyetemi tanár, a középiskolai tanár és a matematika szakos diák.

A **Diákirodalom** fejezetben Kovács Attila négy versét, Mteuele Laura novelláját; Horváth András versét és versciklusát olvashatjuk.

A **Diáktudomány** fejezetben a felsőbb matematika világból vett versenyfeladatokat, és megoldásaikat, továbbá egy nemzetközi fizikaverseny feladatát ismerhetjük meg.

A **Nevelési értekezlet** címet viselő fejezetben a szerkesztő Schleicher Dóra tanárnővel folytat beszélgetést a nevelési értekezleteken hosszú évek óta generációk sorát érintő problémarendszerről: a diákok mentális állapotáról, a káros szenvedélyek (kábitószeres használata, a dohányzás és az alkoholfogyasztás) kezeléséről, a prevenció fontosságáról, a serdülők lelki életéről, párkapcsolati problémáiról.

A **Tények nyelvén** című fejezet akár a „Büszkeségeink” címet is viselhetné. Jubileumi emléklapok hét maturandus kapott. Sport és művészeti tevékenységért együttesen 10 maturandus kapott elismerést. Az országos középiskolai Tanulmányi Versenyben a döntőben elért eredmények alapján a Lovassy az ország legeredményesebb 4 osztályos középiskolája (hat egyéni országos első helyezett; csoportversenyben két első helyezett). A sportban kiemelkedő eredményeket ért el a női röplabda és a fiú kézilabda csapat.

Az országos diákszínházi találkozón a Lovassy színpad különdíjat, az országos Diákfilm fesztiválon a legjobb film díját szerezték meg.

Az érettségi eredmények statisztikájának (az iskolai érettségi átlaga 4,73), s az 55 kitűnően érettségizett tanuló névsorával, valamint az osztályonkénti tanulói névsorokkal és a tantestület névsorának bemutatásával fejeződik be az adattár.

Az évkönyv tanulmányozása közben a szerkesztőt, Asztalos Istvánt, nem csak mint jó tollú író, hanem mint a kollégáit és tanítványait tisztelő, kitűnő pszichológiai érzékkel rendelkező alkotó pedagógust is megismerhettük.

A kitűnően szerkesztett évkönyvet érdeklődéssel olvashatják nemcsak a lovas-sysok, hanem a vidék legjobb gimnáziumában továbbtanulni szándékozó általános iskolások is.

* * *

Erős nők a sziklán. Főhajtás az 1000 éves Veszprém 1000 arcú asszonyai előtt. /szerző: Huszár Józsefné; szerk. Máthé Éva. – Veszprém, Veszprémi Nők Kerekasztala Egyesület 2015. – 121 p. Újabb művet jelentetett meg a most húszesztendős Veszprémi Nők Kerekasztala Egyesület. Ha végignézzük az előzményeket, ez bizony már a sokadik a veszprémi hölgyek tollából, melyekben rendre beszámolnak az olvasóknak: mit is akarnak, mi a feladatuk, mit tettek, mit tesznek, hiszen, mint ahogyan az számunkra nyilvánvaló (nem csak egyik könyvük címéből), csak nőkkel kerek a világ.¹

Az egyesület eddig megjelent kötetei: *Nőszemközt az ezredfordulóval (1998); Mi visszük át. Veszprém megyei asszonyok vallomásai az utókor számára (2000); Hiányzol Éva! 7x7 útravaló és jó tanács a választásokon induló asszonyoknak (2002); Ifjúságunk sötét gyöngyszemei. Veszprém megyei emberek visszaemlékezései a terror éveire, 1948–1962 (2006); Nőkkel kerek a világ: szellem és értékrend a Venőke tevékenységében (2013).*

És a legújabb, az *Erős nők a sziklán. Főhajtás az 1000 éves Veszprém 1000 arcú asszonyai előtt* című könyvük, a 2015-ös esztendő végén hagyta el a nyomdát.

Mit gondol róla, mit olvas ki ebből a szépen tipografált és szépen kivitelezett kötetből az olvasó?

Nyilvánvalóan mindenki saját érdeklődési területének megfelelően értelmezi a mű tartalmát, ami részben várostörténeti visszatekintés, részben a Veszprémi Nők Kerekasztala Egyesület tagságát bemutató adatbázis, egyúttal egyesület-történet, az elismerést kapott tagokat soroló Ki Kicsoda jellegű összegzés, végül a közbe-közbe szúrt versek okán lehet akár szépirodalmi alkotás is, aminek éles kontrasztja a melléklet, a dokumentumgyűjtemény. És a recenzens rögtön fel is teszi (magának) a kérdést: cui prodest? Kinek-kiknek szól, kiknek fontos ez a mű és a Venőke előző kötetei?

Csak a mostanit, az *Erős nők a sziklán* címűt végigböngészve már a szignálás nélküli előszóban kapunk jól értelmezhető segítséget a válasz megfogalmazásához: „... *A nők nemcsak családjuk, gyermekeik támaszai, de ott vannak az élet minden területén: a város önkormányzatában, művészeti és civil életében. Ők alkotják a nyugdíjas klubok vezetőinek és aktív tagságának döntő részét. Létezésük, munkájuk éltető Erő, Szépség és a város gazdagsága. [...] Arra vállalkozunk csupán, hogy a királynék városában szó essen róluk, múltbeli és jelenkori kiváló asszonyainkról.*”

És ehhez csatlakozik, mintegy jellegként, a beköszöntőt megelőző két sor:

„*Cselekedeteik a mi megtartó erőnk,
legyen az a jövő nemzedékeinek is!*”

Az első fejezet, az *Előttünk, felettünk* várostörténet, méghozzá jellemzően női szemmel megírt várostörténet. Csak a sarokpontokat jegyezve: a Veszprém-völgyi apácák kolostora, a domonkos rendi zárda, a mindenkori veszprémi püspök királyné koronázási joga és az első királyné, boldog Gizella, majd IV. Béla király lánya, a szentéletű Margit története. Újabb korszak: az iskolaépítő Ranolder János püspök

betelepítette irgalmas nővérek, a Grazból érkezett szürke nénék és Ward Mária leányai, az angolkisasszonyok munkássága és hatása Veszprémben. Végül felsorolás szintű információt kapunk a XIX–XX. század jeles helyi férfi személyiségeiről² is.

A következőkben, némi divattörténet után jó összegzést kap az olvasó a Veszprémben működött nőszervezetekről, melyek általában a Kiegyezés környékén szerveződtek, és elmondható, hogy még ha nevük nem is utal rá egyértelműen, ezek a különböző felekezetek szatellit szervezetei voltak. A szakmai, vagy városrészi egyesületek, körök tagsága viszont döntően csak férfiakból állt. A politikai akarattal létrehozott szervezetek jellemzően az elvesztett első világháború után jelentek meg az éppen regnáló hatalomhoz kötődve.

Csak 1989 után alakulhattak meg Veszprémben is a valódi civil szervezetek, köztük a Veszprémi Zonta Klub, illetve 1995 áprilisában, 17 alapító taggal létrejött a Veszprémi Nők Kerekasztala Egyesület. „Az egyesület pártoktól és politikától független civil szervezet, tevékenysége teljes egészében tagjainak önkéntes tevékenységére épül” – írják, célkitűzéseik ismertetése előtt.

Néhány mondatban összegezve munkásságukat, fényképpel együtt bemutatják a 20 éves egyesület eddigi elnökeit, szám szerint hat hölgyet.

Izgalmas, és a lokális történelem, a „magántörténelem” szempontjából is érdekes része a kötetnek a Venőke tevékenységének írott emlékeit magában foglaló „Asszonyládák”. Ténylegesen több száz visszaemlékezést, egyéni sorsot leíró munkát őriznek az Eötvös Károly Megyei Könyvtárban ezek az őrző helyek: a millenniumi és az 1956-os emlékláda. Valamennyi írás a személyes múlt, a saját sors megörökítése. A millenniumi és az 1956-os pályázatokra beérkezett írások zöme nem irodalmi alkotás, talán nem is ilyen céllal íródott, hanem sokkal inkább üzenet. Üzenet a múltból a jelennek, de még inkább a jövőnek.

Ebből a megírt múltból az 1956. december 6-iki néma nőtüntetés emelte ki a kötet írója és a szerkesztő, mint a korszak meghatározó, de ki nem beszélt veszprémi eseményét.³ A személyes közléseken túl a mellékletben egészítik ki a jelenleg rendelkezésre álló adatokkal a történeteket. Közlik a nőtüntetés ismert résztvevőinek névsorát, másolatban idéznek korabeli bírósági ítéleteket, és az eltelt hosszú évtizedek után a Veszprém Megyei Bíróságon 1990-ben hozott igazolásokat is közreadják a bírósági ítéletek semmissé nyilvánításáról. A következőkben, a néma nőtüntetés félévszázados évfordulójára emlékezve a Tűztorony lábánál lévő Pantheonban felállított emlékkő visszaemlékezésekkel és versekkel kiegészített történetét olvashatjuk.

A könyv második fejezete az igen beszédes *Közöttünk és velünk* címet viseli. Benne, évenként összegezve a kitüntetett veszprémi asszonyok fényképpel kiegészített bemutatása. Először 2008. december 6-án adták oda a női helytállásra emlékeztető a Veszprémi Nők Kerekasztala Egyesület Emléklapját az arra érdemesnek tartott hölgyeknek, és 2014. december 6-ig 67 személy részesült az egyesület elismerésében. A kitüntetettekéről változó terjedelmű és mélységű élettörténetet közölnek, a kiadványnak ez a része olyan életrajzgyűjtemény lehet, amiből a majdani olvasó, talán leszármazott is, vagy a város történetének kutatója érdekes és másuttal

nem férhető ismereteket szerezhet. Végigolvasva a névsort, sok olyan hölgy szerepel benne, akinek, vagy akiknek élettörténete, munkássága másutt is hozzáférhető, de jelentős azok száma is, akikről csak itt kaphatunk képet. És itt jelentkezik az a máshol is gyakorta előforduló probléma, hogy szerénységéből, vagy tovább nem gondolásból adódóan viszonylag kevés a közölt életrajzi adat, pedig arra, hogy egy újabb kortárs veszprémi életrajzi lexikon, vagy veszprémi ki kicsoda⁴ jellegű kiadvány jelenjen meg, viszonylag kevés az esély. Ugyanakkor, az itt kitüntetett személyek mindegyike érdemes arra, hogy ha röviden is, de adatolva, megismerhessük eddigi életüket, és nem csupán a Veszprémi Nők Kerekasztala Egyesületben, hanem az élet más területén végzett munkájukat is. Főként, hogy a kitüntetett elismerés átadásakor bizonyára elhangzott laudációk erre lehetőséget is adtak volna.

Összegezve a nagyon hangulatos borítójú *Erős nők a sziklán. Főhajtás az 1000 éves Veszprém 1000 arcú asszonyai előtt* című könyvről mondottakat, feltétlen meg kell említenünk a mondandóhoz illeszkedő verseket-versrészleteket, melyek – amellettt hogy azokat önállóan is bárhol szívesen olvasnánk –, jól kötik össze az egyes gondolatsorokat, részfejezeteket. Itt kell szólnunk a kötet illusztrátoráról, a borító tervezőjéről, Berta Ágnesről is. Nagy empátiával készült szövegközi grafikái: virágai, növénymotívumai, az egyesületi tagság hiteles, bár csak néhány vonallal felvázolt portréi szervesen beépülnek a kötet mondandójába. A veszprémi OOK nyomda kifogástalan produktumát, mint mindig, lényegre törően egészítik ki Gáspár Gábor fotói.

Szép munkát kapott kezébe az olvasó, és nagyon igaz, amit szinte zárszóként írt a szerző: „Szól ez a könyv mindazoknak, akik büszkék a királynék városára, és ezt az érzést igaz, időtálló tartalommal szeretnék megtölteni.”

CSISZÁR MIKLÓS

JEGYZETEK

¹ Praznovszky Mihály: *Királylányok, múzsák, hitvesek. Női sorsok a magyar történelemben* címmel 2004-ben megjelentetett művének is a Veszprémi Nők Kerekasztala Egyesület volt a kiadója.

² A veszprémi Alsóvárosi temetőben nyugvó dr. Véghely Dezső (1840–1892) nem polgármester, hanem Veszprém város főjegyzője, majd haláláig Veszprém vármegye alispánja volt. Ugyancsak ebben a temetőben nyugszik dr. Óvári Ferenc (1858–1938) országgyűlési képviselő is. Az 1899-től MTA levelező tag Endrődi Sándor (1850–1920) költő viszont nem volt politikus.

³ Az 50. oldalon közölt megjegyzés téves. Az egykori Köztársaság téren álló emlékművel szemben 1956-ban még nem állt a Pártház (az ún. Zöldház), az épületet 1963–66 között építették a Kossuth Lajos utca – az evangélikus templom kivételével – teljes déli oldala és a kapcsolódó Rákóczi téri épületsor lebontása után.

⁴ A Veszprém Megyei Kortárs Életrajzi Lexikont 2001-ben jelentették meg, adatai értelemszerűen csak a megelőző időszakokra vonatkozhatnak.